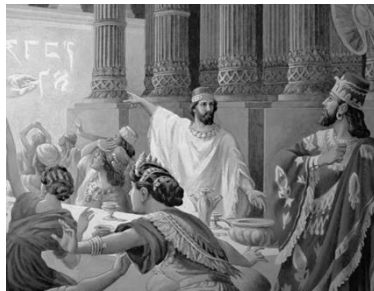

1. Wat gaat er door je hoofd heen op Israëlzondag?

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat de Nederlandse Hervormde Kerk de eerste zondag van oktober benoemde tot Israëlzondag. Het was kort na de oorlog en als volk van Nederland begonnen we steeds meer te beseffen hoe ongelooflijk gruwelijk de Holocaust was geweest. De eerste zondag van oktober valt altijd in de periode van de Joodse najaarsfeesten: het Joodse Nieuwjaar, dan de Grote Verzoendag, dan het Loofhuttenfeest en tenslotte Vreugde der Wet. En nu kan ik me voorstellen dat je vandaag hier zit, of dat je meekijkt, en dat je daar heel wat gedachten bij hebt. Israëlzondag... Volgens de kerkorde zijn we als kerk 'onopgeefbaar verbonden' met het Joodse volk. Maar misschien kun je dat op dit moment heel moeilijk meemaken. Als je de beelden ziet van al die verwoeste huizen in Gaza – bijna niets staat meer overeind –, en als je denkt aan al die mensen die op de vlucht zijn, voortdurend weer op de vlucht: van hot naar her, en vervolgens vallen er toch nog bommen. Misschien denk je aan de honger, en aan de plaatsen waar voedsel te krijgen is, maar waar op vluchtelingen geschoten is. Twee miljoen mensen zijn in nood... En als je dan jezelf afvraagt wat de Here Jezus nu van ons verlangt, in deze omstandigheden, dan kun je jezelf niet voorstellen dat Hij van ons zou vragen om de bombardementen te steunen, en het leegvegen van de stad Gaza... Misschien zit je hier met een enorme knoop in je buik... Hoe kan de kerk zomaar toekijken terwijl een heel volk wordt uitgemoord? Hebben we dan niets geleerd van het verleden? Blijven we met oogkleppen op Israël steunen? Of het is juist andersom. Misschien denk je: 'Wat goed dat die Israëlzondag er is! Want het volk Israël heeft méér dan ooit onze steun nodig. Komende dinsdag is het twee jaar geleden dat die barbaarse aanval plaatsvond, de aanval van Hamas waarmee deze oorlog begonnen is. In één keer waren er 1200 doden. 250 mensen werden meegenomen als gijzelaar, en nog steeds zijn er tientallen gijzelaars die nog vastgehouden worden. Israël worstelt om te overleven en moet vechten op vier fronten tegelijk – Hezbollah in het noorden, Iran in het oosten, de Houthis in Jemen in het zuiden en Hamas in het westen. Intussen laat heel de wereld Israël vallen als een baksteen, zoals dat altijd gebeurd is, de hele geschiedenis door. En wereldwijd neemt overal het antisemitisme toe, zie de aanslag nu weer op de synagoge in Manchester. Juist omdat Israël het volk van God is, staat het altijd onder druk en heeft het meer dan ooit steun nodig.' Dat kan óók door je hoofd heengaan, vanmorgen. En misschien zit je hier, of ben je verbonden, en gaan allebei die gedachten weleens door je heen. Misschien weet je het gewoon niet meer, of je bent doodmoe van al het denken en van al die stemmen en al die polarisatie.

2. 'The show must go on...' in Babel en ook bij ons?

Vandaag zijn we in de kerk, in het huis van God, en dat is niet voor niets. In de kerk is de vraag: 'Wat heeft God Zelf ons te zeggen?' En we bidden: 'Spreek, HERE, want wij luisteren naar Uw stem.' Je hebt gemerkt: op deze Israëlzondag zijn we gewoon verder gegaan waar we gebleven waren. Vandaag was Daniël 5 aan de beurt. Wat is nu de boodschap van dit hoofdstuk juist op deze zondag? Van deze gebeurtenissen, in Daniël 5, weten we precies in welk jaar ze hebben plaatsgevonden. Dat was in het jaar 539 voor Christus, want in dat jaar werd de stad Babylon veroverd door de Meden en de Perzen, en dat is wat er hier aan het eind van het hoofdstuk gebeurt. In de vorige hoofdstukken ging het over koning Nebukadnezar. Die overleed in het jaar 562 voor Christus, dus dat is op het moment van dit hoofdstuk 23 jaar geleden. In Daniël 5 gaat het over koning Belsazar. Even tussen haakjes: Daniël had als Babylonische naam de naam Belshazzar gekregen, met een t erin, die namen moet je dus niet door de war halen. Daniël wordt Belshazzar genoemd, en de koning heet Belsazar. Nu weten we uit allerlei historische bronnen dat koning Belsazar een zoon was van koning Nabonidus. En eigenlijk was Nabonidus de échte koning. Belsazar regeerde vaak als

plaatsvervanger van zijn vader, want Nabonidus was soms jaren bezig met allerlei veldtochten. Belsazar is dus niet de eerste in het rijk, maar de tweede, en dat klopt met 16, waar Belsazar het zegt tegen Daniël: 'Als u kunt uitleggen wat die letters betekenen, dan "zult u als derde heersen in het koninkrijk."' Dus niet als tweede maar als derde, want Nabonidus was nummer één en Belsazar nummer twee. Die koning Nabonidus was trouwens aan de macht gekomen door een staatsgreep. Na de dood van Nebukadnezar waren er in korte tijd verschillende koningen aan de macht geweest. Nabonidus vermoordde de zittende koning en ging zelf op de troon zitten. Als Daniël in dit hoofdstuk tegen koning Belsazar spreekt over 'uw vader Nebukadnezar', dan bedoelt hij dus niet: 'uw biologische vader', hij bedoelt meer: 'uw voorganger'. Hoewel... het kán zijn dat Belsazar wel een kleinzoon was van Nebukadnezar, maar dan via zijn moeders

kant. De vrouw van Nebukadnezar was in dat geval de oma van Belsazar. En het kan heel goed zijn dat deze vrouw, de weduwe van Nebukadnezar, dat dát die 'koningin' is die op een gegeven moment de feestzaal komt binnenlopen, we hebben dat gelezen in vers 10. Maar goed, Belsazar is aan het feestvieren. Het is een enorm feest, met duizend gasten, en al zijn vrouwen en al zijn bijvrouwen. Dat staat trouwens ook historisch vast: dat toen Babylon werd ingenomen, dat er toen een groot feest aan de gang was, het zogenaamde Akitu-feest

ter ere van allerlei afgoden. Koning Nabonidus is er niet bij. Waarom? Hij was met een leger de Meden en de Perzen tegemoet getrokken. Dat weten we ook uit historische bronnen. Maar de Babylonische troepen waren gevlucht en Nabonidus had zich teruggetrokken in de stad, maar kennelijk niet in de feestzaal. Laat dit éven op je inwerken: het Babylonische Rijk staat op het punt om te verdwijnen. De Meden en de Perzen zijn onderweg om de stad in te nemen. En we weten dat dat uiteindelijk zonder slag of stoot is gebeurd. En ondertussen is in de stad Babylon de kroonprins volop aan het feesten. Het is één groot festival. Het is alsof de *Titanic* aan het zinken is, en in de balzaal het feest gewoon doorgaat. Er wordt gedanst op een vulkaan. Ik dacht: 'Het is toch net onze tijd...?' Alles wankelt, door de klimaatverandering dreigt de wereld onleefbaar te worden. De Here Jezus komt spoedig terug. Maar in het westen gaan we gewoon door met feesten. 'The show must go on...' En het meest weerzinwekkende staat in vers 2. Belsazar is stomdronken en zegt: 'Laat de gouden en zilveren bekers halen die Nebukadnezar uit de tempel in Jeruzalem heeft meegenomen!' En iedereen vindt het geweldig! Vers 4: 'Zij dronken wijn en prezen hun goden van goud, zilver, koper, ijzer, hout en steen.'

3. De HERE is geen stamgod, maar de Koning der koningen

Besef je wat er hier gebeurt? Dit zijn de heilige voorwerpen uit de tempel van de God van Israël. Ze worden hier onbeschaamd tevoorschijn gehaald om ermee te pronken op een walgelijke orgie. Alsof je het zilveren Avondmaalsservies weghaalt uit de Laurenskerk en meeneemt naar een nachtclub, en daar de bekers gaat gebruiken om je te bezatten. Belsazar denkt dat de God van Israël helemaal niets voorstelt. Want ja, de Babyloniërs hebben Israël toch overwonnen? Hun goden zijn dus veel machtiger dan die slappe stamgod van Israël... De HERE, Hij kan niets voorstellen, anders had Hij Zijn volk toch wel geholpen? En kijk, dat is het nou precies! De God van Israël is geen stamgod die Zijn eigen volk altijd laat winnen. Nee, de HERE, de God van Abraham, Izak en Jakob is de Koning der koningen en de Heer van alle heren. Hij heeft Zijn heilige wil geopenbaard aan Zijn volk Israël. En als Zijn volk Zich niet houdt aan Zijn wetten, dan volgt Zijn oordeel. Hij trekt Zijn volk niet voor! Integendeel, juist Zijn eigen volk zou beter moeten weten! Er is geen enkel boek uit de Oudheid waarin zoveel kritiek staat op de eigen koningen dan de Bijbel! De profeten, ze gaan tekeer tegen de vorsten die de wet van God naast zich neerleggen. God is geen stamgod die Zijn eigen volk voortrekt, nee, Hij is de God van de hele wereld en van de hele mensheid. Hij heeft Israël gekozen om via Israël aan de

wereld te laten zien wie Hij is. En Hij heeft dat met name gedaan door die grote Zoon van Israël, Jezus de Messias. En dan de stap naar het hier en nu: Israël is het volk van God, en dat is het nog steeds. Leest u het maar na in Romeinen 9, 10 en 11. Paulus is daar héél duidelijk over. Israël is nog steeds het volk van God. Wij als christenen uit de andere volken mogen erbij horen, als wilde olijftakken die worden geënt op de olijfboom Israël. Omgekeerd zijn de Joden die niet in Jezus geloven als takken die door God van de boom worden afgebroken. Maar die takken liggen op de grond te wachten totdat God ze opnieuw gaat enten op hun eigen stam. Ooit zal die dag komen. Dan zullen de Joden massaal Jezus gaan herkennen als de beloofde Verlosser. 'Zo zal heel Israël zalig worden,' schrijft Paulus in vers 26 van Romeinen 11. Het verbond van God met Israël bestaat nog steeds. Alleen betekent dat níét, dat je geen kritiek mag hebben op het Joodse volk, of op de regering van Israël, zoals zij kritiek op óns mogen hebben. De Babyloniërs konden alleen van Israël winnen omdat God dat zo wilde. Via de Babyloniërs voltrok Hij Zijn oordeel over Zijn eigen volk. Zo kwam Israël in ballingschap terecht, in Babel. Maar als dan koning Belsazar de heilige voorwerpen uit de tempel in Jeruzalem misbruikt voor zijn orgie, dan is de maat vol. De HERE laat niet met Zich spotten. En opeens is er dan die mysterieuze hand, die letters schrijft op de muur. De koning siddert, en niemand kan hem vertellen wat die letters betekenen. Behalve... Daniël! De koningin-moeder die binnenkomt, inderdaad misschien wel de weduwe van Nebukadnezar, zij zegt: 'Koning, u moet Daniël hebben!' En inderdaad, Daniël wordt gehaald. Is het niet schrijnend? Daniël blijkt gewoon vergeten te zijn. Als het licht niet in tel is, neemt het duister de overhand. Als je het licht niet waardeert, eindigt je weg in het pikdonker... De God van Israël schrijft Zijn woorden, en deze zoon van Israël, Daniël, is nodig om de woorden uit te leggen. 'Mene, mene, tekeld ufarsin.' Dat zijn de woorden op de wand. 'Koning,' zegt Daniël, 'de woorden betekenen "Geteld, geteld, gewogen en gebroken". God heeft uw dagen geteld, u bent gewogen en te licht bevonden, uw koninkrijk wordt gebroken en aan de Meden en de Perzen gegeven.' Hier zie je de rol van Israël in de wereld. De God van Israël heeft Zijn Woord geschreven: daar op de muur, voor ons in de Bijbel. En dankzij Israël is Gods Woord de wereld ingegaan. Israël is als het ware Gods boodschapper voor de wereld. En het is heel bewust dat God Zijn Zoon, Jezus, geboren liet worden als een Zoon van dat volk Israël. Net na Zijn geboorte kwamen de wijzen uit het oosten, en zij vroegen in Jeruzalem: 'Waar is de geboren *Koning der Joden*?' Later, toen Hij aan het kruis hing, stond het boven Zijn hoofd: 'Jezus van Nazareth, de *Koning van de Joden*.' Vanuit Israël heeft God de wereld gered, want Hij is de God van Israël. En dáárom zijn wij 'onopgeefbaar verbonden' met het volk Israël. Géén band met de GóD van Israël zonder Zijn vólk Israël. Misschien denk je bij jezelf: 'Ja, maar "onopgeefbaar" verbonden... zit daar dan geen grens aan?' Nee, daar zit geen grens aan! Want de trouw van God aan dat volk blijft altijd bestaan. Nog een keer Paulus in Romeinen 11: 18 en 19: 'Zij zijn weliswaar wat het Evangelie betreft vijanden (omdat ze niet in Jezus geloven), vijanden vanwege u, maar wat de verkiezing betreft geliefden vanwege de vaders. Want de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk.' De roeping van Israël en de genadegaven van God voor dat volk blijven altijd bestaan. Altijd! God zij dank! Want in Israël laat God zien wie Hij is: een God van trouw, zélf al maakt dat volk er een puinhoop van! Zoals wij er allemáál een puinhoop van maken. Ja, God oordeelt, maar Hij gaat tóch door! Na de ballingschap in Babylonië mocht het volk weer terug naar Jeruzalem. En na 19 eeuwen van omzwervingen kreeg het volk weer een eigen staat in 1948. Betekent dat dan, dat de regering van Israël alles goed doet? Nee! Betekent het dat God opnieuw een oordeel kan brengen over Israël? Ja. Betekent het dat God Zijn volk laat vallen? Nee, dat nooit! Want God laat aan Israël zien hoe trouw Hij is. Aan álle mensen, God zij dank. Ook aan ons! Ook aan de Palestijnse bevolking van Gaza, en van de Westelijke Jordaanoever, Judea en Samaria.

4. Gods trouw aan Israël: een hoopvol teken voor alle mensen
 Wat is de boodschap van de Israëlzondag? Die boodschap is: God blijft trouw aan Zijn volk, door dik en dun, zelfs als dat volk

vreselijke fouten maakt. Waarom? Omdat Gods trouw aan Israël laat zien hoe trouw God is aan álle mensen! En als GóD trouw is, dan vraagt Hij ook aan ons om trouw te zijn, aan Zijn volk Israël, én ook aan álle mensen. Want ieder mens is geschapen naar het beeld van God. En als die trouw van God ook óns leven gaat kenmerken, dan ga je dat zién. Dan gebeuren er zulke mooie dingen! Dan kan God ons gaan gebruiken om zelfs in de meest moeilijke omstandigheden tekenen van hoop te brengen. Ik las op de website van de christelijke stichting Ismaël het verhaal van Amar. Amar is niet de echte naam van de man om wie het gaat. Amar is christen en leeft in Gaza. Hij is getrouwd en vader van drie dochters. Voordat de oorlog begon, werkte hij als journalist en deed een studie om nog verder te komen. Maar dat is allemaal veranderd. Toen de oorlog uitbrak, vond Amar met zijn familie onderdak in de orthodoxe kerk in Gaza. Wat eens een plek van aanbidding was, werd een kwetsbare schuilplaats om te overleven. Zijn werk als journalist stopte, en zijn dagelijks leven werd een worsteling. Weinig voedsel, amper medische voorzieningen... toch probeerde hij zo goed mogelijke te zorgen voor zijn vrouw en drie dochters. Toch geeft hij te midden van de wanhoop niet op. Een poosje geleden kreeg hij via de christelijke partners van Stichting Ismaël een gift van 500 dollar. Dat lijkt een druppel op een gloeiende plaat, maar voor Amar was het een krachtige herinnering dat hij en zijn familie niet zijn vergeten. 'Deze gift laat ons zien dat we niet alleen zijn,' zegt hij. 'Het geeft me kracht om door te gaan en om mijn kinderen te vertellen dat er nog steeds hoop is.' De steun is niet alleen financiële hulp, maar ook bemoediging, geloof, solidariteit. Het vertelt Amar, en velen zoals hij, dat het wereldwijde Lichaam van Christus een eenheid is, zelfs in de donkerste valleien. En zoals er in Gaza ondanks alles tekenen van hoop zijn, zijn die er ook in Israël. Op de website van Near East Ministry staat een artikel van Corrie van Maanen. Zij woont in Jeruzalem en bezoekt Joden die afkomstig zijn uit Rusland en Oekraïne. Ze schrijft: 'Ik zit bij hen aan tafel en luister naar wat hen bezighoudt. Verhalen over de oorlog in de Oekraïne, oorlog met Gaza, kleinkinderen die het land verdedigen in het leger van Israël. Merkbaar is dat velen van hen de hoop aan het verliezen zijn, vermoeid zijn door de spanning en de onzekerheid. "We weten het niet meer", is een veel gehoorde reactie. Voorzichtig reageer ik: "Alleen de God van Israël weet het, en Hij is te vertrouwen." Een paar woorden die hun somberheid even overwint, op andere gedachten brengt. Hoopbrengend in een ernstige tijd.' Vorige week kreeg Corrie een idee. Op 23 september was het Joods Nieuwjaar. Corrie ging naar een bloemenzaak en kocht tien boeketten. Ze schrijft: 'De auto werd een bloemenhofje, ik had er zin in. Het lijkt zo klein, zo eenvoudig, maar de uitwerking was groots. Het was het onverwachte, mensen in de deuropening waren blij verrast, soms tot tranen toe bewogen. Het leek alsof er door een donkere wolkenlucht plotseling licht doorbrak. Een lichtstraal die uit de hemel bij hen binnenkwam en hen liet zien, door bloemen heen: "Je bent niet alleen." Het laatste boeket bracht ik bij een blinde man van 99 jaar. Ik gaf het boeket in zijn handen en vertelde dat het zijn lievelingsbloemen waren, chrysanten. Voorzichtig raakte hij met zijn vingers de bloemen aan, alsof hij door zijn vingers heen kon zien hoe mooi ze waren. Zachtjes, van harte zei hij "BEDANKT!" Een prachtige dag, het was een feest. Het gaat niet om de grote dingen, maar om kleine dingen die groot uitpakken!' Aldus Corrie van Maanen. Tekenen van hoop. Omdat God trouw is. Zoals Hij trouw is aan Israël, zo is Hij trouw aan alle mensen. Hij nodigt iedereen uit, want Jezus kwam om de wérelD te redden, de héle wereld. Aan het begin zei ik: 'Misschien zit je hier vooral met een diepe betrokkenheid op de mensen die lijden in Gaza. Of misschien zit je hier juist met een diepe betrokkenheid op het volk Israël.' Natuurlijk, we kunnen elkaar in de haren vliegen en verbitterd raken. Maar zou het niet zo zijn dat God heel bewust de één de nood van de mensen in Gaza op het hart legt, en de ánder sterk vervult met liefde voor Israël? En zou het dan niet juist Zijn bedoeling zijn dat we naar elkaar luisteren, samen de Bijbel openen, samen leren wat God ons laat zien en samen bidden? De God van Israël, Hij schrijft Zijn woorden. En via Israël heeft Hij Zijn licht laten stralen over deze wereld. Het is het licht van de hoop. En dat licht, dat straalt vandaag ook over ons. Amen.